

ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2022-79-23>
УДК 336.02

Архирейська Н.В.

кандидат економічних наук, доцент,
Університет митної справи та фінансів

Панасейко І.М.

кандидат економічних наук, доцент,
Університет митної справи та фінансів

Панасейко М.С.

аспірант,
Університет митної справи та фінансів

Arkhireiska Natalia, Panaseyko Iryna, Panaseyko Mykola
University of Customs and Finance

ОСОБЛИВОСТІ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ТА ШЛЯХИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ

FEATURES OF THE TAX POLICY OF UKRAINE IN THE CURRENT CONDITIONS AND WAYS OF ITS IMPROVEMENT

У статті досліджено сутність поняття «податкова політика», проаналізовано п'ять підходів до її визначення, а саме: економічний, правовий, державницький, управлінський і комплексний. Виокремлено основні функції податків – фіскальна та регулююча. Виявлено, що соціально-економічне становище країни залежить від того, наскільки ефективно державне регулювання економіки. У цьому контексті податкова політика є дієвим інструментом регулювання соціально-економічного розвитку держави. Проаналізовано основні бюджетні показники, співвідношення основних показників у податковій політиці, бюджетоутворюючі доходи Державного та місцевих бюджетів України. Виділено проблеми податкової політики на сучасному етапі розвитку економіки держави. Зважаючи на те, що в умовах економічних перетворень необхідним є забезпечення системного та комплексного підходів до формування та реалізації податкової політики, запропоновано комплекс заходів для забезпечення розвитку та модернізації податкової політики України.

Ключові слова: економіка, економічний розвиток, податкова політика, податки, податкова система, оподаткування.

The article examines the essence of the concept of "tax policy", analyzes five approaches to its definition, namely: economic, legal, governmental, managerial and complex. The main functions of taxes are highlighted – fiscal and regulatory. It was revealed that the socio-economic situation of the country depends on how effective the state regulation of the economy is. In this context, tax policy is an effective tool for regulating the socio-economic development of the state. The main budget indicators, the ratio of the main indicators in the tax policy, the budget-forming revenues of the State and local budgets of Ukraine were analyzed. The problems of tax policy at the current stage of the development of the state economy are highlighted, as well as the peculiarities of the functioning of tax policy during martial law, which are caused by the military aggression of the Russian Federation against Ukraine, among them: establishing the peculiarities of taxation with a single tax from April 1, 2022 until the end of martial law, setting the fuel excise tax rate at 0 euros until the end of martial law; local self-government budgets in the future will not receive a part of the excise tax on fuel, cancellation of taxation with land tax and rent for land from March 2022 until the end of the following year, after which martial law was canceled in the territories where hostilities are taking place, in the temporarily occupied territories, cancellation payment of the minimum tax liability for 2022 and 2023 in the territories where hostilities are conducted, in the temporarily occupied territories, cancellation of taxation with environmental tax for the year 2022 in the territories where hostilities are conducted, in the temporarily occupied territories.

Taking into account the fact that in the conditions of economic transformations it is necessary to ensure systematic and complex approaches to the formation and implementation of tax policy, a set of measures is proposed to ensure the development and modernization of the tax policy of Ukraine. The implementation of these measures is expected to help solve systemic problems in the tax system and minimize the impact of negative factors that determine the low competitive position of Ukrainian tax policy compared to economically developed countries.

Key words: *economy, economic development, tax policy, taxes, tax system, taxation.*

Постановка проблеми. На тлі економічних трансформацій потрібно створити відповідні умови для системного й комплексного підходу в напрацюванні й впровадженні податкової політики в середньо- та довгостроковій перспективі. Під час її реформування важливе значення має зважання на умови і внутрішнього, і зовнішнього економічного середовища, що допоможе інституціалізувати податкову систему. Потрібно покращити ефективність податкової політики як складника гарантування суспільного розвитку.

В обставинах несталого суспільного розвитку важливим завданням вважається наступна інтенсифікація пристосування механізму податкової політики до екзогенних та ендемогенних викликів, котрі мають негативний вплив на фінансову безпеку держави. В Україні наразі бракує комплексності й системності під час напрацювання й впровадження податкової політики, не вистачає єдиних підходів до її розвитку в середньо- та довгостроковій перспективі. Не завжди в ході реформування податкової системи беруться до уваги умови соціально-економічного середовища в державі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню даної проблематики присвятили свою увагу такі науковці, як: Іванов Ю., Майбуров І., Юрій С., Крисоватий А., Кошук А., Гомон М., Грманцев Д. та ін. Однак, сучасний стан економіки України актуалізує подальші пошуки шляхів удосконалення податкової політики України.

Мета статті – проаналізувати особливості податкової політики України в сучасних умовах та запропонувати шляхи її удосконалення на сучасному етапі розвитку економіки.

Виклад основного матеріалу. Податкова політика – значущий інструмент втручання держави в соціально-економічні процеси, котрі тривають у державі. В наукових джерелах виділяють кілька головних підходів до формулювання суті терміну «податкова політика», зокрема, економічний, правовий, державницький, управлінський та комплексний.

Так, прибічники економічного підходу наголошують, що «основним завданням податкової політики є забезпечення економічного зростання та гармонізації економічних інтересів держави та платника податків з урахуванням соціально-економічної ситуації в країні» [6].

У межах правового підходу С. Юрій, А. Крисоватий і А. Кошук характеризують зазначену категорію як «діяльність держави у сферах запровадження, правового регламентування та організації справляння податків і податкових платежів до централізованих фондів грошових ресурсів держави» [8].

Згідно із державницьким підходом, податковою політикою є комплекс дій державних органів управління з метою системного розв'язання питань, що мають зв'язок із визначенням та адмініструванням податків, зборів також обов'язкових платежів у межах коротко- й довгострокових завдань держави.

Четвертим підходом, який поширений у науковому середовищі, є управлінський. У його межах М. Гомон зазначає, що «податкова політика – це сукупність основних напрямів розвитку, які можуть бути здійснені в межах податкової системи за допомогою різноманітних податкових інструментів і важелів впливу на платників податків» [2, с. 674].

П'ятий підхід може умовно вважатися комплексним, оскільки він ґрунтується на намаганнях узагальнити досягнення попередніх підходів. Податкова політика вивчається як комплекс економічних, правових, управлінських заходів задля створення фінансового базису держави з метою активізації її соціально-економічного розвитку.

Таким чином, базуючись на вищезазначеному, можна зробити висновок, що податковою політикою є комплекс економіко-правових та організаційних заходів у секторі оподаткування, котрі органи державної влади використовують з метою визначення умов оподаткування, які орієнтовані на створення відповідних умов для надходжень податків та зборів до центра-

лізованих фондів грошових ресурсів держави, а також досягнення економічного розвитку.

Податкам властиві дві головні функції, а саме фіскальна й регулююча. Здійснення фіскальної функції має зв'язок із формуванням доходної частини бюджету та забезпеченням матеріальних передумов для того, щоб держава функціонувала й було задоволено загально-суспільні запити. Суть регулюючої функції податків зводиться до регулювання фінансових доходів, розподілу податкових платежів між юридичними й фізичними особами, секторами економіки, державою загалом і її територіальними формуваннями, встановлення рівноваги між попитом та пропозицією, виробництвом та споживанням.

Соціально-економічне зростання держави залежить від ступеня й результативності державного регулювання економіки, в тому числі від забезпечення відповідних передумов задля оптимального співжиття державного й приватного секторів, ефективність діяльності котрих – один із показників зростання національної економіки. Державний сектор – це основа економічного зростання держави. Через це головні завдання державного управління повинні визначати посилення здійснення ним головних соціально-економічних функцій. У табл. 1 розглянемо основні бюджетні показники у 2013–2021 рр.

Як бачимо, доходи та видатки бюджету України зростають з року в рік протягом

2013–2021 рр. на 1219,54 та 1339,53 млрд. грн. відповідно. За аналізовані 9 років зріс обсяг кредитування, а саме на 4,24 млрд. грн. та фактично ставив 4,78 млрд. грн. у 2021 році, що, однак, є меншим показником, ніж у попередньому році. Варто звернути увагу на суттєве збільшення дефіциту бюджету, а саме на 124,22 млрд. грн. порівняно з 2013 роком.

Характерною ознакою бюджету на 2022 рік вважається те, що уже другий рік підряд його формування здійснювалося на тлі кризи, яка була спричинена пандемією COVID-19, а також пролонгацією у світі та Україні заходів, направлених на протидію розповсюдження пандемії й допомогу економікам під час кризи.

Очікувалося, що у 2022 р. динаміка посткризового відновлення економіки України значним чином буде залежати від збереження належних монетарних і фіскальних стимулів, а також результативності координації грошово-кредитної та бюджетно-податкової політики. Планувалося, що Урядом поволі буде припинено м'яку фіскальну політику, котра реалізувалася в 2020–2021 рр. для того, щоб нівелювати негативний вплив пандемії COVID-19 на економіку України. В 2022 р. дефіцит державного бюджету було сплановано зменшити з 4,9% ВВП до 3,5% ВВП. Водночас первинний дефіцит державного бюджету планувалося зменшити практично до «нуля» (0,05% ВВП).

В обставинах нестабільного стану української економічної системи розв'язання фінан-

Таблиця 1

Основні бюджетні показники у 2013–2021 рр.

Назва показника	Рік									Абс. відх. 2021 від 2013, +/-
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Зведений бюджет України (без урахування міжбюджетних трансфертів)										
Доходи, млрд. грн.	442,79	456,07	652,03	782,86	1016,97	1184,29	1289,78	1376,67	1662,33	1219,54
Видатки, млрд. грн.	505,84	523,13	679,87	835,83	1056,97	1250,19	1372,35	1595,4	1845,37	1339,53
Кредитування, млрд. грн.	0,54	4,97	3,06	1,84	2,12	1,89	4,76	5,74	4,78	4,24
Дефіцит «-» / профіцит «+»	-63,59	-72,03	-30,89	-54,81	-42,13	-67,79	-87,26	-224,46	-187,81	-124,22

Джерело: розраховано за матеріалами [5]

сових питань – значущий важіль її стабілізації, а також сталого соціального та економічного зростання не тільки регіонів, а й держави загалом. В зазначеному аспекті податкова політика має бути ефективним засобом регулювання соціально-економічних процесів суспільства й повинна стати головним важелем впливу на впровадження новітніх системних економічних реформ в Україні, насамперед в умовах євроінтеграції. Слід наголосити, що серед фінансових важелів державної підтримки інвестиційної діяльності особливу роль відіграє податкова політика держави. Якраз через інструменти податкового регулювання держава має можливість фактично створити відповідні умови для ефективної мотивації інвесторів і реципієнтів інвестицій, значно ослаблюючи податковий тиск на

зазначену галузь підприємницької діяльності. Для держав, де відбувається трансформація економіки, при напрацюванні податкової політики значну увагу треба надати питанням допустимого ступеня перерозподілу ВВП за допомогою податкової системи. Потрібне покращення ефективності податкової політики, гарантування оптимальної співзалежності її головних показників (див. табл. 2).

За наведеними даними можемо зробити висновки, що податкові надходження до бюджету України мають основоположне значення. Зокрема, розглядаючи Державний бюджет України, можемо помітити, що у 2021 році частка податкових надходжень до бюджету становить 1453,8 млрд. грн. або 87,5%, що на 7,56% більше, ніж у 2013 році. Аналізуючи показники

Таблиця 2

Співвідношення основних показників у податковій політиці, за період 2013–2021 рр.

Назва показника	Рік									Абс. відх. 2021 від 2013, +/-
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Зведений бюджет України (без урахування міжбюджетних трансфертів)										
Доходи, млрд. грн.	442,79	456,07	652,03	782,86	1016,97	1184,29	1289,78	1376,67	1662,33	1219,54
Податкові надходження, млрд. грн.	353,97	367,51	507,64	650,78	828,16	986,35	1070,32	1136,69	1453,8	1099,83
Податкові надходження, % доходів	79,94	80,58	77,86	83,13	81,43	83,29	82,99	82,5	87,5	7,56
Державний бюджет України										
Доходи, млрд. грн.	339,23	357,08	534,69	616,28	793,44	928,12	998,28	1076,03	1296,9	957,67
Податкові надходження, млрд. грн.	262,78	280,18	409,42	503,88	627,15	753,82	799,78	851,12	1107,09	844,31
Податкові надходження, % доходів	77,46	78,46	76,57	81,76	79,04	81,22	80,12	79,1	85,3	7,84
Місцеві бюджети України (без урахування міжбюджетних трансфертів)										
Доходи, млрд. грн.	105,17	101,10	120,48	170,75	229,50	263,48	300,23	471,48	580,75	475,58
Податкові надходження, млрд. грн.	91,19	87,33	98,22	146,90	201,01	232,53	270,55	285,57	346,71	255,52
Податкові надходження, % доходів	86,71	86,38	81,52	86,03	87,59	88,25	90,11	60,6	59,7	-27,01

Джерело: розраховано за матеріалами [5]

місцевого бюджету, спостерігаємо схожу тенденцію, однак варто зауважити, що у 2021 році податкові надходження до місцевих бюджетів становили 59,7%, що на 27,01% менше, ніж у 2013 році та на 30,41% менше, ніж у 2019 році, коли частка податкових надходжень до місцевих бюджетів становила 90,11%. На рис. 1 наведено бюджетуютьорюючі доходи Державного бюджету України у 2021 році.

Відповідно до наведених даних, можемо зробити висновок, що основою бюджетуютьорюючих доходів є податок на додану вартість, що у 2021 р. становив 41,4%, близько третини становлять такі податки, як акцизний – 12,5%, податок на прибуток підприємств – 11,4% та податок та збір на доходи фізичних осіб. На рис. 2 наведено бюджетуютьорюючі доходи місцевих бюджетів України у 2021 році.

Як бачимо, серед доходів місцевих бюджетів України, основним бюджетуютьорюючим податком є податок та збір на доходи фізичних осіб – 36,5%, інші податки становлять незначну частку у загальній структурі доходів, а саме: єдиний податок – 8%, податок на майно – 7,4%, акцизний податок – 3,1%. У 2022 році було прогнозоване наступне збільшення частки податкових надходжень у складі доходів бюджету

(до 88%). Цього планували досягти як завдяки покращенню результативності заходів з протидії ухиленню від оподаткування, в тому числі в секторі адміністрування ПДВ, так і за рахунок зростання соціальних стандартів (в середньому мінімальна зарплата у 2022 р. буде 6550 гривень, що на 8,4% вище рівня 2021 р.). Проте на території України з 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року ввели воєнний стан через військову агресію Російської Федерації проти України. У зв'язку з цим відбулися певні зміни щодо особливостей виконання бюджету загалом та податкової сфери зокрема. Відповідно, 15 березня 2022 року Парламент схвалив Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» [7]. Схвалені зміни передбачають:

1) встановлення особливостей оподаткування єдиним податком з 1 квітня 2022 року до припинення воєнного стану, а саме: можливість не сплачувати єдиний податок фізичними особами – підприємцями – платниками 1 та 2 груп на усій території країни з 1 квітня 2022 року до припинення воєнного стану; розширення кола платників, що можуть знаходитись спро-

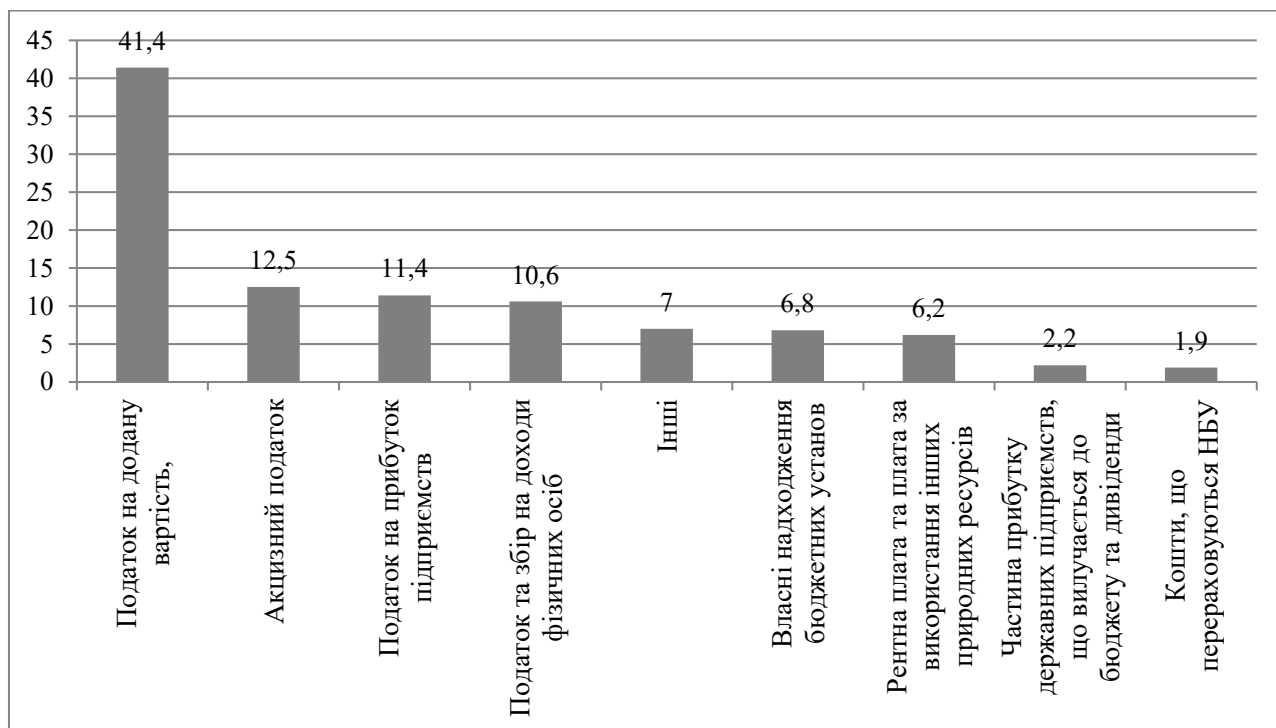
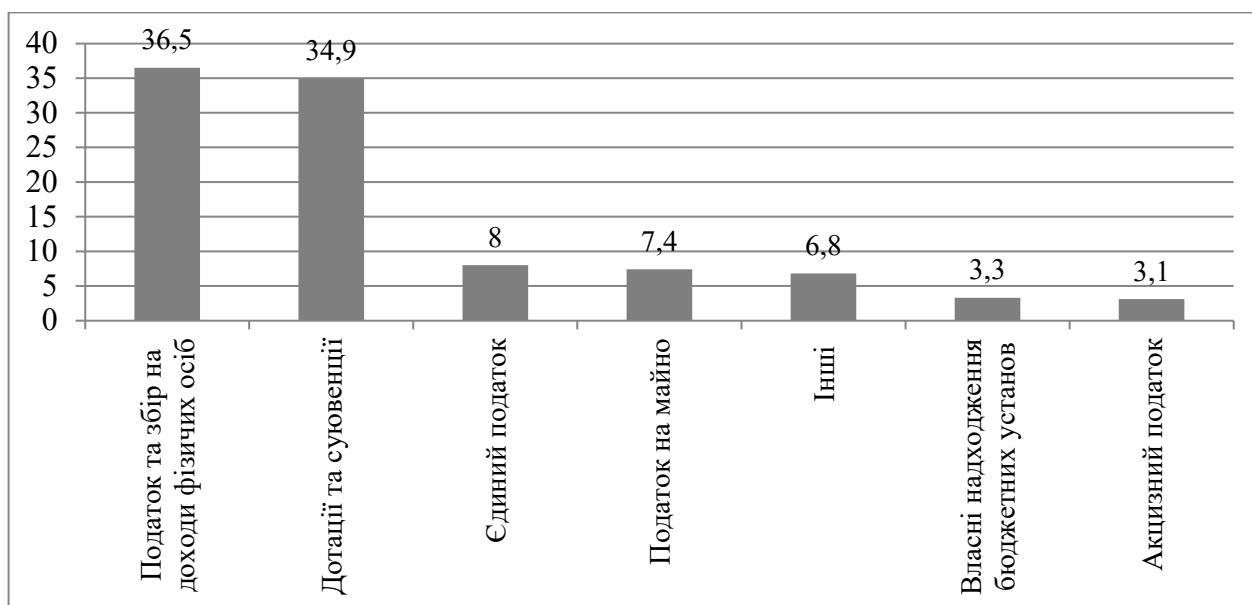

Рис. 1. Бюджетуютьорюючі доходи Державного бюджету України у 2021 році, %

Джерело: розраховано за матеріалами [5]

Рис. 2. Бюджетоутворюючі доходи місцевих бюджетів України у 2021 році, %

Джерело: розраховано за матеріалами [5]

щених системі оподаткування – на 3 групі за рахунок юридичних осіб – суб'єктів господарювання будь-якої організаційно-правової форми; збільшення для платників 3 групи межі доходу до 10 млрд. грн. на рік та зняття обмежень по кількості найманих працівників; збільшення кола платників, якими не сплачуватиметься земельний податок за рахунок платників податків, що перейдуть із загальної системи оподаткування на спрощену; зменшення ставки єдиного податку для платників 3 групи до 2% від доходу;

2) встановлення ставки акцизного податку на пальне у розмірі 0 євро до припинення воєнного стану; бюджети місцевого самоврядування в подальшому не отримають частину акцизного податку на пальне (13,44% – роздрібний акциз на пальне);

3) скасування оподаткування земельним податком та орендною платою за землю з березня 2022 року до кінця року наступного, за яким скасовано воєнний стан на територіях, де ведуться бойові дії, на тимчасово окупованих територіях. Перелік таких територій, визначатиметься Кабінетом Міністрів України;

4) відміна сплати мінімального податкового зобов'язання за 2022 та 2023 роки на територіях, де ведуться бойові дії, на тимчасово окупованих територіях. Перелік таких територій, визначатиметься Кабінетом Міністрів України;

5) скасування оподаткування екологічним податком за 2022 рік на територіях, де ведуться бойові дії, на тимчасово окупованих територіях [4].

За попередніми оцінками голови Податкового комітету Верховної Ради, «втрати бюджету у квітні від запровадження ССО планувались на рівні 300 млн. грн. (при цьому середньомісячні надходження від податку на прибуток підприємств планувались на рівні 13,2 млрд грн). Це був дуже оптимістичний прогноз – адже 2% податок з обороту надходитиме до місцевих бюджетів, а не до державного. Відповідно, державний бюджет втратить частину податку на прибуток та ПДВ, який раніше сплачували відповідні підприємства» [1]. Дійсно, за квітень показники бюджету продемонстрували прогнозоване зменшення надходжень від ПДВ. Натомість план було перевиконано практично в три рази за податком на прибуток підприємств через авансові платежі бізнесу. Безумовно, бізнес не має можливості сплачувати податки наперед постійно, зважаючи на непрості обставини на ринку, зменшення попиту і решту чинників, зумовлених військовим конфліктом, тому Міністерству фінансів врешті-решт прийдеється займатися пошуком інших джерел покриття видатків.

Через інші податкові послаблення в квітні імпортного ПДВ вдалося зібрати тільки 26% від довоєнного розпису; план виконано за чистим

внутрішнім ПДВ, проте тому, що не проводилося відшкодування ПДВ. Водночас імпортерний ПДВ до війни забезпечував більше третини доходів державного бюджету (за загальним фондом); внутрішній ПДВ – ще 15%.

Проте якщо для державного бюджету нова ССО свідчить про зменшення надходжень, насамперед від ПДВ, то місцеві бюджети одержали додаткову вигоду від податкових змін у виді 2%-го податку з обороту. Впродовж перших чотирьох місяців 2022 р. податкові надходження місцевих бюджетів зросли, порівнюючи з аналогічним періодом минулого року. Відповідно до інформації, податкових органів, «у січні-квітні місцеві бюджети отримали 110,3 млрд.грн. податкових платежів. Це на 9,8 млрд грн або на 9,7% більше аналогічного показника 2021 року, що передусім пов'язано з тим, що податковими пільгами, що мали негативний вплив на місцеві бюджети, скористались не всі платники; вони отримали непланові надходження через перехід підприємств на «нову ССО»; деякі платники сплатили податки наперед; збільшенням виплат правоохоронцям сприяло вищим доходам від ПДФО в окремих місцевих бюджетах»[3]. При цьому не можливо заявляти, що ситуація з місцевими бюджетами не стане гіршою, оскільки ФОПи 1–2 групи можуть не сплачувати податки, а внаслідок відміни акцизу на пальне місцеві бюджети залишаться й без цього джерела доходів. Стан бюджетів тих громад, у яких тривали або й нині відбуваються бойові дії, виявиться непростим.

В цілому стан із надходженнями до державного й місцевих бюджетів буде залишатися непередбачуваним до того часу, поки продовжуватиметься війна, тому що активи підприємств атакують/знищують, і в компаній зменшується ліквідність. У період війни лібералізація оподаткування – вимушений антикризовий захід. Втримати шок бізнесу допомогли зменшення ставок акцизного податку, ПДВ, введення єдиного податку в розмірі 2% по суті для всіх підприємств, зменшення адміністративного навантаження на платників, дерегуляція бізнесу та зменшення податкового контролю.

Використавши названі інструменти, компанії одержали змогу сконцентруватися на питаннях бізнесу, займатися пошуком нових змог задля відновлення та нормалізації виготовлення продукції, а не шукати ресурси й засоби для

того, щоб розрахувати й сплатити податки. Втім треба розуміти, що введені зміни є тільки антикризовими (миттєвими) заходами, котрі результативно діють впродовж короткого періоду. Після того, як війна закінчиться і ситуація стабілізується, вони швидше принесуть шкоду, аніж користь. Через це після того, як буде досягнуто визначених цілей – відновлення ділової активності й зменшення рівня безробіття, держава повинна поновити постійну посткризову модель оподаткування.

Головними негативними чинниками, що формують невисокі конкурентні позиції української податкової політики, порівнюючи з економічно розвиненими державами, на сьогоднішній день, є: негативні економічні наслідки пандемії коронавірусу; військова агресія Російської Федерації та проведення воєнних дій на території України; несталість, суперечливість і неузгодженість податкового законодавства на внутрішньому рівні; значне податкове навантаження на платників податків; нераціональний розподіл податкового тиску між чинниками виробництва; невисока фіскальна результативність податкової системи.

Також названі вище недоліки зумовили наступні проблеми системного плану в податковій системі: податкову заборгованість платників перед бюджетом і державними цільовими фондами; тотальне ухилення від оподаткування; бюджетну заборгованість із відшкодування податку на додану вартість.

Через це актуальності набуло здійснення ефективних заходів задля усунення названих проблем, що, в свою чергу, спричинить вдаль досягнення визначеної мети реформування податкової політики держави – створення в Україні довершеної системи оподаткування, а також досягнення економічного розвитку в цілому.

Аналізуючи досвід податкових нововведень в розвинених державах світу, доречно виділити впровадження нових стимулюючих та профілактичних заходів за допомогою податкових інструментів. Щоб створити в Україні відповідні умови для розвитку й оновлення податкової політики, потрібно втілити наступні заходи:

- покращити адміністрування податкових платежів, у тому числі щодо контролю за наданням податкових пільг;
- розвинути податкову базу через введення рекомендацій ОЕСР щодо протидії розмиванню

податкової бази, а також виведення прибутків за кордон;

– стимулювати інвестиції та підприємництво в інноваційно орієнтованих секторах економіки, в тому числі відносно новітніх комунікаційних технологій та мережевої інфраструктури, стартапів як засобів впровадження креативних бізнес-ідей;

– поліпшувати стан навколишнього середовища й зменшувати шкідливе антропогенне навантаження на нього, в тому числі за допомогою введення податку на викиди вуглецю для суб'єктів бізнесу і власників автотранспортних засобів, пільгового оподаткування суб'єктів екологічно чистого виробництва та надання послуг;

– виступати проти споживання продуктів, які завдають шкоди здоров'ю людини, в тому числі шляхом безперервного збільшення акцизів на тютюн та алкоголь;

– вводити електронні сервіси складання й подання податкової звітності, надання консультацій, інформаційно-аналітичного забезпечення, що вважається одним із векторів розвитку сервісної економіки як наступної стадії становлення економіки знань та економіки взаємодії;

– реагувати ситуативно з податковими змінами, в тому числі під час криз – зменшувати поріг нульової ставки прогресивного оподаткування доходів, тимчасово відмінювати певні податки для громадян та бізнесу, відмінювати або знижувати кількість податкових перевірок та інше;

– на рівні законодавства покращити забезпечення податкової мобільності, розв'язання спорів, уникати подвійного оподаткування в розрізі міждержавних економічних відносин, вводити процедури транскордонного планування податків.

Реалізація даних заходів, як очікується, допоможе вирішити проблеми системного характеру в податковій системі та мінімізувати вплив негативних чинників, котрі формулюють неви-

сокі конкурентні позиції української податкової політики, порівнюючи з економічно розвиненими державами.

Висновки. Підсумовуючи усе вищесказане, можемо зробити висновок, що податкова політика – один із найбільш значущих інструментів економічної політики держави та впроваджується через окреслення головних цілей, завдань, якісних і кількісних параметрів під час формування доходів і видатків бюджету, управління державним боргом. Формування результативної фіскальної системи є невід'ємним складником державотворчого процесу, його дієвості на принципах ринкової економіки та відкритого суспільства. Податкова політика здійснює головні економічні функції держави, зокрема фіскальну та економічного регулювання. В розрізі економічної кризи й розгортання воєнних дій на території нашої країни з боку Російської Федерації економіка в державі нестабільна й доволі слабка, через це держава мусять напрацювати нові методику й процедури з метою результативного втілення податкової політики. Все назване вище посилює актуальність визначення вимог, котрим мають бути відповідними створення та втілення дієвої податкової політики, зокрема: податкова політика повинна ґрунтуватися на резонному поєднанні гнучкості й стабільності податкового законодавства; податкова політика має не відхилятися від вирішення реальних проблем економіки та системи державних фінансів, бути відповідною новітнім викликам і загрозам; податкова політика разом з тим повинна ґрунтуватися на стратегії розвитку податкової системи на 3–5 років; концепція податкової політики повинна містити наступні обов'язкові складові – мету, завдання, засоби (шляхи) їх реалізації, стадії виконання, прогнозовані результати. Водночас інструменти втілення податкової політики мусять зважати на наявні обмеження, залишатися несуперечливими, цілком відповідними меті й бути достатніми для того, щоб її досягнути.

Список літератури:

1. Германцев Д. Як бізнес адаптувався до війни, чи можна продовжити зниження податків та як країні перемогти «руській мір» не тільки на полі бою. *Економічна правда*. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/04/21/686051>.
2. Гомон М.В. Податкова політика держави та принципи її формування. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 11. С. 673–676.
3. Державна податкова служба України. Офіційний сайт. URL: <https://tax.gov.ua>.
4. Зміни в оподаткуванні під час воєнного стану та їх вплив на бюджети громад. Місцеві фінанси. URL: <https://auc.org.ua/novyna/zminy-v-opodatkuванні-pid-chas-voєnnogo-stanu-ta-yih-vplyv-na-byudzhety-gromad>.

5. Міністерство фінансів України. URL: <https://www.minfin.gov.ua/16>.
6. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій : навч. посіб. / під ред. Ю.Б. Іванова та І.А. Майбурова. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2010. 1028 с.
7. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>.
8. Юрій С.І., Крисоватий А.І., Кошук А.І. Сучасні тенденції розвитку європейського оподаткування та новітня парадигма податкової політики в Україні : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2010. 292 с.

References:

1. Hermantsev D. (2022) Yak biznesadaptuvavsia do vijny, chy mozna prodovzhyty znyzhennia podatkiv ta iak kraini peremohty «russkijmir» ne til'ky na poli boiu [How business adapted to the war, whether it is possible to continue lowering taxes and how the country can defeat the "Russian peace" not only on the battlefield]. *Ekonomichna pravda*. Available at: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/04/21/686051>.
2. Homon M.V. (2016) Podatkova polityka derzhavy ta pryntsyipy ii formuvannia [Tax policy of the state and the principles of its formation]. *Hlobalni ta natsional'ni problemy ekonomiky*, vol. 11, pp. 673–676.
3. State Tax Service of Ukraine. Official site. Available at: <https://tax.gov.ua>.
4. Zminy v opodatkuvanni pid chas voiennoho stanu ta ikh vplyv na biudzhety hromad [Changes in taxation during martial law and their impact on community budgets]. *Mistsevivfinansy*. Available at: <https://auc.org.ua/novyna/zminy-v-opodatkuvanni-pid-chas-voyennogo-stanu-ta-yih-vplyv-na-byudzhety-gromad>.
5. Ministry of Finance of Ukraine. Official site. Available at: <https://www.minfin.gov.ua>.
6. Ivanov Yu.B., Majburov I.A. (2010) *Podatkovapolityka: teoriia, metodolohiia, instrumentarij* [Tax policy: theory, methodology, tools: teaching. manual]. VD «ІНЖЕК», Kharkiv, Ukraine, 1028 p.
7. Pro vnesennia zmin do Podatkovooho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo dii norm na period dii voiennoho stanu. Zakon Ukrainy vid 15.03.2022 № 2120-IX. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>.
8. Yuriy S.I., Krysovatyj A.I., Koschuk A.I. (2010) *Suchasni tendentsii rozvytku i evropejskoho opodatkuvannia ta novitnia paradyhma podatkovoї polityky v Ukraini* [Modern trends in the development of European taxation and the latest paradigm of tax policy in Ukraine]. TNEU. Ternopil', Ukraine, 292 p.